

Procedury postępowania w obszarze ochrony dzieci przed krzywdzeniem
(w sytuacjach kryzysowych)
w Szkole Podstawowej nr 2 im. Władysława Broniewskiego w Szubinie.

Podstawa prawna:

1. KONWENCJA O PRAWACH DZIECKA z dnia 20 listopada 1989 r. przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526)
2. USTAWA z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289, 535 i 1606)
3. Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 535)
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskiej Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz.U. 2023 poz. 1870)

Definicja sytuacji kryzysowej:

To zbieg okoliczności, zachowań i zdarzeń zakłócających normalny tryb funkcjonowania jednostki, społeczności. To zdarzenie, które występuje nagle i nieoczekiwanie.

Celem zapewnienia wysokiej skuteczności działań Dyrektor Szkoły Podstawowej nr 2 im. Władysława Broniewskiego w Szubinie powołuje Szkolny Zespół Zarządzania Kryzysowego. Za kontakty z mediami jest odpowiedzialny dyrektor szkoły.

W skład Szkolnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego wchodzi:

1. Dyrektor, wicedyrektorzy szkoły

Kompetencje: zatwierdzają procedury, określają zadania poszczególnych osób w sytuacji kryzysowej, monitorują przygotowanie szkoły do sytuacji kryzysowej.

2. Koordynatorzy do spraw bezpieczeństwa:

Kompetencje: współpracują z dyrektorem w sytuacji kryzysu, koordynują działania interwencyjne wraz z dyrektorem.

3. Wychowawca/nauczyciel zaangażowany bezpośrednio w sytuacji kryzysowej

Kompetencje: powiadamia uczniów w klasie i podejmuje temat w dyskusji, niezwłocznie identyfikuje uczniów potrzebujących pomocy i zawiadamia o tym psychologa, pedagoga lub specjalistę wspierającego szkołę, eskortuje uczniów szczególnie pobudzonych, roztrzęsionych

do miejsca udzielania pomocy; monitoruje stan uczniów w okresie późniejszym, towarzyszy uczniom rannym, chorym, angażuje zespół klasowy w konstruktywne lub pożądane formy aktywności (w zależności od rodzaju zdarzenia), zmniejsza dolegliwość skutków, w okresie po zdarzeniu.

4. Pedagog / psycholog/pedagog specjalny:

Kompetencje: koordynuje działania związane z pomocą psychologiczną, w tym zgłasza zapotrzebowanie wsparcia w tym zakresie, pozostaje w stałym kontakcie z wychowawcami, kontaktuje się z sąsiednimi szkołami w sprawie ew. wsparcia w opiece nad uczniami, prowadzi ewidencję uczniów, którym należy udzielać pomocy, informuje rodziców / opiekunów prawnych o konieczności udzielania pomocy i zachęca do kontynuowania stosownych form pomocy poza szkołą, pomaga rodzicom w zrozumieniu podstawowych, typowych reakcji ich dzieci na zdarzenie kryzysowe, pomaga pozostałemu personelowi szkoły w radzeniu sobie z własnymi reakcjami na zdarzenie kryzysowe, może pełnić funkcję koordynatora do spraw bezpieczeństwa.

5. Pielęgniarka (jeśli jest dostępna):

Kompetencje: udziela pierwszej pomocy przed medycznej, zgłasza potrzeby pomocy medycznej (wg oceny zagrożenia życia, zdrowia), angażuje osoby towarzyszące uczniom odwożonym do szpitali, udziela uczniom informacji o ew. konsekwencjach dla zdrowia, jakie niesie ze sobą incydent, przekazuje lekarzom kluczowe informacje o sytuacji, poszkodowanych.

6. Sekretariat szkoły:

Kompetencje: kieruje wszelkie telefony, zapytania do osoby/instytucji wyznaczonej do kontaktów z mediami, zawiadamia członków Szkolnego Zespołu Kryzysowego o miejscach, terminach spotkań, kieruje służbami interweniującymi do miejsca incydentu, udziela informacji o topografii budynku, specyficznych cechach sytuacji.

ZADANIA ZESPOŁÓW KRYZYSOWYCH

Do zadań Zespołów Kryzysowych należy:

1. Opracowanie i upowszechnianie na terenie szkoły procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych.
2. Określenie zadań dla poszczególnych członków zespołu podejmujących interwencję w placówce i środowisku.
3. Stworzenie szczegółowej bazy danych o instytucjach wspierających szkołę/placówkę w sytuacji kryzysowej (nazwa, adres, telefon instytucji).
4. Podejmowanie działań interwencyjnych i mediacyjnych w sytuacjach kryzysowych.
5. Opracowanie i koordynacja realizacji planu naprawczego podjętego w związku z zaistniałą sytuacją.
6. Prowadzenie dokumentacji z podejmowanych działań.

Zbiór procedur związanych z myślami samobójczymi u ucznia, próbą samobójczą lub samobójstwem ucznia.

Podstawa prawna:

1. Konwencja o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526)
2. Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19.08.1994r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123 oraz z 2023 r. poz. 1972)

Procedura postępowania w przypadku uzyskania informacji, że uczeń ma myśli samobójcze bądź samookalecza się.

Osoba, która uzyskała informację na temat myśli samobójczych bądź samookaleczeń powinna podjąć następujące kroki:

1. Osoba, która uzyskała taką informację przekazuje ją wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga szkolnego bądź psychologa lub pedagoga specjalnego i dyrektora szkoły.
3. Pedagog/psycholog/pedagog specjalny bądź dyrektor przeprowadza z uczniem rozmowę.
4. Po rozmowie z uczniem należy podjąć następujące działania:
  - a) wezwać rodziców/opiekunów,
  - b) poinformować rodziców o zaistniałej sytuacji.
5. Wychowawca ściśle współpracuje z psychologiem, pedagogiem szkolnym i pedagogiem specjalnym.
6. Dyrektor szkoły może poinformować Radę Pedagogiczną o zaistniałej sytuacji, jeżeli będzie miało to wpływ na bezpieczeństwo ucznia w szkole.
7. Pedagog szkolny, pedagog specjalny lub psycholog zobowiązuje rodziców do skontaktowania się ze specjalistą w celu udzielenia dalszej pomocy dziecku (uczniowi).

Istnieją regulacje prawne, które mogą być pomocne w sytuacji kiedy było stwierdzone duże ryzyko próby samobójczej lub samookaleczania się przez ucznia, a rodzice/ opiekunowie prawni nie wyrażają zgody, nie widzą potrzeby konsultacji psychiatrycznej. (patrz: Procedura postępowania

w sytuacji, kiedy zachodzi podejrzenie o stosowaniu przemocy wobec dziecka i kiedy rodzina ucznia jest niewydolna wychowawczo)

Ważne: Art. 21 Ustawy o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19.08.1994r. - osoba, której zachowanie wskazuje na to, że z powodu zaburzeń psychicznych może zagrażać bezpośrednio własnemu życiu, albo zdrowiu albo życiu i zdrowiu innych osób, bądź nie jest zdolna do zaspokajania własnych potrzeb życiowych, może być poddana badaniu psychiatrycznemu również bez jej zgody, a osoba małoletnia lub ubezwłasnowolniona - także bez zgody przedstawiciela ustawowego.

Komunikat do dyspozytorni pogotowia ratunkowego powinien brzmieć:

Stwierdziłmy bezpośrednie zagrożenie życia naszego ucznia (podajemy imię i nazwisko) poprzez duże ryzyko podjęcia próby samobójczej. Dlatego konieczne jest przewiezienie go na konsultację psychiatryczną.

Procedura postępowania nauczycieli, wychowawców w przypadku próby samobójczej ucznia na terenie szkoły.

1. Nie wolno pozostawiać ucznia samego. Osoba, która otrzymała informację powiadamia innego nauczyciela o potrzebie powiadomienia pielęgniarki, a sama zapewnia uczniowi pierwszą pomoc.
2. Wezwać pielęgniarkę lub zaprowadzić ucznia do gabinetu pielęgniarki.
3. Powiadomić wychowawcę i dyrektora szkoły.
4. Powiadomić o zaistniałym zdarzeniu rodziców (opiekunów) ucznia.
5. Wezwać Pogotowie.
6. Dyrektor szkoły powiadamia organ prowadzący i nadzorujący szkołę.
7. Zebranie Zespołu Kryzysowego i wspólne podjęcie dalszych działań dotyczących:
  - a) zdiagnozowania sytuacji,
  - b) podjęcia działań interwencyjnych,
  - c) podjęcia współpracy międzyinstytucjonalnej.
8. Dyrektor zwołuje Radę Pedagogiczną i informuje nauczycieli o zaistniałej sytuacji.
9. Wspieranie ucznia po zamiarze lub usiłowaniu samobójstwa i jego rodziny poprzez:

- udzielenie pomocy w uzyskaniu przez ucznia i jego rodziny pomocy specjalistycznej,
- realizowanie zaleceń zawartych we wskazaniach specjalistów opiekujących się uczniem,

10. Rozmowy z młodzieżą.

11. Otoczenie opieką psychologa, pedagoga szkolnego, pedagoga specjalnego ucznia usiłującego popełnić samobójstwo.

Procedura postępowanie w przypadku dokonania przez ucznia samobójstwa.

1. Nauczyciel, który otrzymał informacje jest odpowiedzialny za zebranie wstępnych danych o okolicznościach zdarzenia i przekazane ich dyrektorowi szkoły.
2. Zawiadomienie organu prowadzącego i nadzorującego szkołę przez dyrektora szkoły.
3. Zebranie Zespołu Kryzysowego i wspólne podjęcie dalszych działań.
4. Poinformowanie nauczycieli o zdarzeniu na Radzie Pedagogicznej.
5. Poinformowanie uczniów na forum klasy przez wychowawców (stosownie do wieku uczniów).
6. Stworzenie uczniom możliwości uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych.
7. Udzielanie wsparcia uczniom.

Procedura postępowania w sytuacji, kiedy zachodzi podejrzenie o stosowaniu przemocy wobec dziecka oraz gdy rodzina ucznia jest niewydolna wychowawczo.

Podstawa prawna:

1. Konwencja o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526)
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289, 535 i 1606)
3. Ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 535)
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz.U. 2023 poz. 1870)
5. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U.2022.0.1138)

1. Jeżeli nauczyciel lub inny pracownik szkoły zauważy lub uczeń zgłosi mu urazy (złamania, stłuczenia, zasinienia, zranienia itp.) stwarzające podejrzenie, że powstały one w czasie pobytu ucznia w domu, osoba przyjmująca zgłoszenie:

- zapewnia uczniowi bezpieczne warunki, opiekę i wsparcie osoby dorosłej (jeśli to możliwe psychologa, pedagoga szkolnego lub pedagoga specjalnego)
- powiadamia wychowawcę, pedagoga/ psychologa/ pedagoga specjalnego, dyrektora szkoły,
- wspólnie z wychowawcą, pedagogiem/ psychologiem/ pedagogiem specjalnym lub dyrektorem wysłuchuje relacji ucznia i sporządza notatkę,
- uczniowi udzielona zostaje niezbędna pomoc, zawiadamia się pielęgniarkę szkolną lub wzywana jest pomoc medyczna, jeśli wymaga tego sytuacja,
- powiadamia policję i w razie potrzeby uczestniczy w niezbędnych czynnościach oraz pracownika MGOPS,
- powiadamia rodziców ucznia,
- sporządza formularz Niebieskiej Karty.

Powyższy tryb postępowania obowiązuje również w sytuacji, gdy uczeń zgłasza, iż doświadczył w domu innego rodzaju przemocy i odmawia powrotu do domu lub informuje nauczyciela, że rodzice są pod wpływem alkoholu i nie mogą wykonywać czynności opiekuńczych wobec ucznia.

Jeżeli:

a) dziecko doznaje przemocy od jednego rodzica, wówczas mamy do współpracy drugiego rodzica ponieważ zgodnie z § 5. 1 Rozporządzenia Ministrów z dnia 6 września 2023r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” *„Jeżeli istnieje podejrzenie stosowania przemocy domowej wobec małoletniego, działania w ramach procedury przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego”*. Opiekun prawny – ustanowiony przez Sąd, faktyczny sprawujący faktyczną opieką nad dzieckiem np.: babcia podczas nieobecności rodziców, którzy są w celach zarobkowych za granicą.” Rodzic chroniący zaistniałą sytuację powinien zgłosić do sądu, składając stosowany wniosek o ustalenie miejsca pobytu dziecka przy rodzicu „bezpiecznym”.

b) dziecko doznaje przemocy od obojga rodziców - należy znaleźć osobę do reprezentowania interesów małoletniego ponieważ zgodnie z § 5.3 wspomnianego Rozporządzenia *„Jeżeli istnieje podejrzenie, że osobami stosującymi przemoc domową wobec małoletniego są rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, działania w ramach procedury przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej w rozumieniu art 115 § 11 kodeksu karnego zwanego dalej osobą najbliższą lub pełnoletniej osoby wskazanej przez małoletniego”*. Zgodnie z **Kodeksem karnym (art. 115 § 11 k.k.)**: *osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.*

W przypadku braku osoby najbliższej dziecku, można wykorzystać daną przez ustawodawcę możliwość i przyjąć np.: że NK wypełnia **wychowawca/nauczyciel** a osobą pełnoletnią wskazaną przez dziecko jest **pedagog**.

Trzecią osobą biorącą udział w wypełnianiu NK jest **psycholog** bowiem zgodnie z § 5.5 wspomnianego rozporządzenia *„działania z udziałem osób doznających przemocy domowej przeprowadza się w miarę możliwości w obecności psychologa”*.

Po wypełnieniu NK cz. A przekazujemy osobie reprezentującej dziecko formularz NK cz. „B”.

Po wypełnieniu NK na podstawie **art. 304 kpk oraz art 12** ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej należy sporządzić **zawiadomienie na Komisariat Policji w Szubinie lub do Prokuratury Rejonowej** w Szubinie o możliwości popełnienia przestępstwa z użyciem przemocy. Pismo sporządza osoba wypełniająca procedurę NK, a podpisuje dyrektor. Do pisma można dołączyć notatki z rozmowy z dzieckiem.

Ponadto o zaistniałej sytuacji należy powiadomić **Sąd Rejonowy w Szubinie**, prosząc o wgląd w sytuację małoletniego dziecka.

Wypełniony formularz NK cz. „A” przekazujemy w ciągu **5 dni roboczych** od wszczęcia procedury NK do Zespołu Interdyscyplinarnego w Szubinie.

Kopię wypełnionego formularza „Niebieskie Karta cz. A” pozostawia się u wszczynającego procedurę.

Zabezpieczenie dziecka

Do godziny 15:00 w dni robocze zapewnienia ochrony dziecku dokonuje pracownik socjalny, po 15:00 policja.

Zapewnienie dziecku ochrony dokonuje pracownik socjalny w ramach **art. 12 a** ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, który mówi o tym, że „ **w razie zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową pracownik socjalny zapewnia dziecku ochronę przez umieszczenie go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 kodeksu karnego, dającej gwarancję zapewnienia dziecku bezpieczeństwa i należytej opieki, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej**”.

Zapewnienie dziecku ochrony należy rozważyć w sytuacji, w której sprawcami przemocy są oboje rodzice i istnieje realne zagrożenie dla zdrowia i życia dzieci.

Decyzję o zapewnieniu dziecku ochrony **pracownik socjalny** podejmuje wspólnie z **funkcjonariuszem policji, a także z lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką.**

O sytuacji dziecka zostają **poinformowani rodzice**, którym pracownik socjalny wręcza **pouczenie** o możliwości złożenia zażalenia do sądu opiekuńczego na zapewnienie dziecku ochrony, o której mowa w art 12 a. W zażaleniu rodzice mogą domagać się *zbadania zasadności i legalności zapewnienia dziecku ochrony oraz prawidłowości jej dokonania*. Rozmowa z rodzicami powinna przebiegać w obecności kilku osób.

2. Gdy rodzice odmawiają współpracy ze szkołą lub rodzina jest niewydolna wychowawczo (rodzice uzależnieni od alkoholu, narkotyków lub przejawiający zachowania mogące świadczyć o zaburzeniach psychicznych, dziecko jest uczestnikiem lub ofiarą przemocy domowej, nieuregulowana jest sytuacja prawna dziecka, podejrzenie zaniedbania), podejmowane są niezwłocznie działania:

- nauczyciel/ wychowawca powiadamia o zaobserwowanej sytuacji pedagoga szkolnego, psychologa, pedagoga specjalnego i dyrektora szkoły,
- problem zostaje objęty pracą zespołu wychowawczego, w celu udzielenia pomocy dziecku,
- pedagog szkolny, psycholog, pedagog specjalny nawiązuje współpracę z OPS oraz informuje na piśmie o sprawie sąd rodzinny.